

Directie

Ministerie van Financiën
Ter attentie van de heer drs A.C.C. Rebergen, Thesaurier-Generaal
Korte Voorhout 7
2511 CW DEN HAAG

Amstelveen, 17 februari 2023
AMS/DL.359

Geachte heer Rebergen, beste Christiaan,

KLM is de staatsagent, de heer Kremers, erkentelijk voor het delen van zijn bevindingen in de vierde rapportage. In deze brief gaan wij in op de adviezen en kernpunten uit deze rapportage. De staatsagent ziet erop toe of KLM voldoet aan de door de overheid gestelde voorwaarden uit het leningspakket, dat KLM heeft geholpen om de COVID-19 crisis het hoofd te bieden.

Allereerst wil KLM nogmaals zijn dank uitspreken voor de enorme steun die de Nederlandse Staat gedurende de COVID-19 crisis heeft verleend. Naast de leningen werd ook NOW-steun gegeven, hetgeen KLM heeft geholpen. Dat geldt ook voor het uitstel van de loonbelasting, waarvan inmiddels het eerste deel is terugbetaald.

Zoals de staatsagent terecht concludeert waren de resultaten van KLM in 2022 beter dan verwacht en werd er een betere marge dan bij vele concurrenten behaald. Mede dankzij het snelle herstel van de vraag naar vliegreizen heeft KLM al in juni 2022 de volledige 942 miljoen euro aan getrokken leningen kunnen terugbetalen. Daardoor staat er niets meer van de leningen open. Wel is er nog een niet gebruikte kredietfaciliteit van 2,5 miljard euro beschikbaar. Dat is de reden dat de staatsvoorwaarden nog steeds gelden. KLM heeft het voornemen om in april de staatslening en de door de Staat gegarandeerde kredietfaciliteit te beëindigen. Daarna zal een nieuwe, commerciële en kleinere kredietfaciliteit met de banken worden afgesloten, waarbij er doelstellingen over duurzaamheid worden geformuleerd die deels de prijs van de lening bepalen.

De staatsagent erkent dat de gevraagde kostenreductie van 15% in de jaren 2020, 2021 en 2022 ruimschoots is gehaald, maar stelt vragen of de maatregelen structureel genoeg zijn geweest om ook in de toekomst deze besparing te halen.

Wij delen het uitgangspunt van de staatsagent om een sterke en concurrerende luchtvaartmaatschappij te zijn en te blijven. De omstandigheden waarin wij opereren, zijn inmiddels enorm veranderd. We hebben te maken met hoge inflatie, een krappe arbeidsmarkt, hogere havengelden en air traffic control-kosten alsmede supply chain-problemen.

Wij realiseren ons dat structurele kostenbesparingen noodzakelijk zijn de komende jaren om al onze investeringen te kunnen betalen en concurrerend te blijven. Investeringen die nodig zijn om KLM duurzamer te maken en investeringen voor onze klanten en onze medewerkers. Onze inspanningen zijn hierop gericht. We hebben een budgetplan opgesteld dat voorziet in een reductie van de beïnvloedbare kosten.

Inmiddels hebben we gelukkig weer te maken met een grote vraag naar vliegtickets. Onze klanten willen weer op reis. Ons herstel wordt niet alleen mogelijk gemaakt door de vraag naar tickets, maar ook door onze mensen op de grond, in de cabine en in de cockpit. En ook hier zijn de omstandigheden veranderd. De arbeidsmarkt is enorm gewijzigd en KLM is genoodzaakt om zich hierop aan te passen, waardoor we gedwongen waren om maatregelen te nemen die bij het tekenen van het framework agreement niet te voorzien waren.

We hadden alleen al op de grond vijfhonderd openstaande vacatures. De torenhoge inflatie en krappe arbeidsmarkt betekenen dat we concurrerende arbeidsvoorwaarden moeten bieden. Dit om mensen te houden, de vacatures te vervullen, om uitstroom te beperken, om operationele chaos te voorkomen en aan de vraag naar reizen te kunnen blijven voldoen. We zijn ervan overtuigd dat zonder deze afspraken de tekorten van medewerkers op essentiële plaatsen nog veel groter waren geweest en daarmee de schade voor onze klanten. Daarom hebben we een inflatiecorrectie doorgevoerd en de arbeidsvoorwaardelijke bijdrage stopgezet. Wat betreft het grondpersoneel hebben we voor de laagste inkomens iets extra's afgesproken wat neerkomt op een verhoging van bijna 10%.

Het is onze overtuiging dat we op deze manier een relevante werkgever blijven voor onze huidige en nieuwe collega's. Zo kunnen we onze operatie goed blijven uitvoeren en zo hebben we in 2022 verdere problemen op Schiphol voorkomen.

Het topmanagement, de zogeheten top 100, levert nog steeds meer dan 25% in op hun arbeidsvoorwaarden vergeleken met 2019. We zien overigens een significant toegenomen verloop van topmanagement (top-100) door onder andere het uitblijven van financieel perspectief en de krappe arbeidsmarkt. De uitstroom in 2022 is ruim drie keer zo hoog in vergelijking met 2019.

De staatsagent is kritisch over de timing van een uitgestelde betaling van variabel inkomen over 2019 welke in december 2022 is uitgekeerd bij een positieve kasstroom. Over het recht op deze uitkering bestaat geen verschil van mening met de staatsagent. De Raad van Commissarissen heeft tot uitkering van de uitgestelde betaling besloten naar aanleiding van een rechterlijke uitspraak omtrent een vertrekkende werknemer inzake onder andere variabele beloningen van voor het afsluiten van het steunpakket. Op basis van juridisch advies naar aanleiding van de rechterlijke uitspraak, is besloten deze betaling waar men recht op had niet langer uit te stellen en uit te keren aan alle gerechtigden.

Wij hebben inmiddels stappen gezet om het vermeende faciliteren van belastingontwijking aan banden te leggen. Medewerkers woonachtig in het buitenland gaan met de nieuwe woon-werk regeling betalen voor hun woon-werk verkeer. De cabinebonden hebben hiermee ingestemd, de VNV leden hebben inmiddels ook onder voorwaarden voorgestemd.

KLM maakt zich zorgen over het voorgenomen besluit van het kabinet om het aantal vliegtuigbewegingen te reduceren. We delen de ambities van de overheid om binnen de luchtvaartsector tot een reductie van emissies en geluid te komen. Onzes inziens kan deze opgave beter gerealiseerd worden met innovatieve maatregelen, zoals vlootvernieuwing in plaats van krimp van het aantal vliegbewegingen op Schiphol die de netwerkqualiteit en daarmee het vestigingsklimaat zal schaden. Voor een definitief besluit zal de zogenaamde Europese "balanced approach" eerst moeten worden doorlopen.

De activiteiten die KLM onderneemt om te verduurzamen, zoals het op gang brengen van de productie van duurzame vliegtuigbrandstof (SAF), het doorontwikkelen van het Air-Rail product, elektrificatie van de grondoperatie en het vernieuwen van de vloot, zijn eveneens in overeenstemming met de gestelde voorwaarden. Zo hebben we een miljardenorder geplaatst voor honderd nieuwe vliegtuigen uit de A320 neo-familie en vier A350F-vrachtoestellen besteld. Dit levert een aanzienlijke CO₂- en geluidsbesparing op. De komende jaren zullen onze focus en inspanningen zijn gericht op verdere verduurzaming van KLM en van de luchtvaart.

Het is positief dat de staatsagent de goede inzet die KLM levert erkent op verschillende terreinen, zoals de Actieagenda Air-Rail. KLM heeft vanaf deze zomer extra stoelen ingekocht op vier Thalys-treinen tussen Amsterdam en Brussel voor transferklanten uit België of met bestemming België.

Hiermee bereidt KLM zich voor op verdere afbouw van de vier vluchten per dag die we nog uitvoeren tussen Amsterdam en Brussel.

Tot slot wil de KLM Directie nogmaals haar erkentelijkheid uitspeken voor alle steun en betrokkenheid die het van de overheid heeft mogen ontvangen in een kritische fase in haar bestaan. Mede hierdoor kan de KLM ook in de toekomst een sterke en concurrerende luchtvaartmaatschappij zijn, met een leidende rol in de verdere verduurzaming van de luchtvaart.

Met vriendelijke groet,

Erik R. Swelheim